

СОЦІОЛОГІЯ МІСТА

Викладач: кандидат соціологічних наук, доцент Кулик Марія Анатоліївна

Кафедра: соціології та управління, IV корпус, ауд. 309

E-mail: kulik28112014@gmail.com

Телефон: (061) 228-75-58

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Соціологія Бакалавр					
Статус дисципліни:		Нормативна					
Кредити ECTS	5	Навч. рік:	2022-23	Рік навчання	3	Тижні	14
Кількість годин	150	Кількість змістових модулів¹	4	Лекційні заняття – 28 Практичні заняття – 14 Самостійна робота – 108			
Вид контролю:	Залік						
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15454				
Консультації: особисті, IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю							

ОПИС КУРСУ

Курс має на меті сформувати у студентів розуміння соціології міста як спеціальної соціологічної теорії. В межах курсу передбачено окреслення предмету, об'єкту, методів, функцій соціології міста як спеціальної соціологічної теорії, що дасть можливість студенту дійти висновків щодо спільного і відмінного між соціологією та іншими соціогуманітарними науками, що працюють в урбаністичному ключі досліджень. Аналіз досліджень репрезентацій міського простору містянами, формування міського середовища та міської громади, функціонування образів соціальної пам'яті та місць пам'яті в міському просторі дозволять студентам глибше опанувати специфіку соціологічного аналізу міського простору.

Особлива увага зосереджуватиметься на емпіричних дослідженнях міста, що дозволить слухачам курсу ознайомитися з методами, програмними продуктами та інструментарієм соціологічного дослідження міста. Викладання курсу передбачає формування перших практичних навичок аналізу масивів даних світових та всеукраїнських соціологічних досліджень міського середовища.

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної й письмової комунікації. Рольові ігри сприятимуть зануренню у прикладний світ соціологічної науки.

Використання найновіших результатів соціологічних моніторинрів сприятиме не тільки формуванню практичних навичок з масивами даних, але й заохочуватиме до пошуку відповідей та аналізу актуальних проблем сьогодення.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможе:**

- розрізняти предметне поле соціології міста та інших соціогуманітарних дисциплін, орієнтуватися в рівнях соціологічного аналізу;

¹1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

- вільно орієнтуватися в соціологічних парадигмах дослідження міста: знати представників, основні положення та ключові напрями емпіричних досліджень.
- використовувати спеціальну соціологічну термінологію соціології міста як спеціальної соціологічної теорії;
- орієнтуватися у методах соціологічного дослідження міста та програмних документах;
- самостійно здійснювати первинний аналіз масивів даних результатів соціологічного дослідження міста;

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять розміщені на платформі Moodle:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15454>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Обов'язкові види роботи:

Термінологічний диктант (max 2 бали) – на початку трьох практичних занять із ознайомлення з галузевими та спеціальними соціологічними теоріями.

Робота у групі над розв'язанням практичного завдання, поставленого викладачем (max 4 бали) – на кожному практичному занятті.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на екзамені (max 20 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань: теоретичного (max 10 балів) та практичного (max 10 балів). Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=764>

Індивідуальне дослідницьке завдання у вигляді доповіді (max 20 балів) виконується на підставі аналізу окремих тематичних блоків (за вибором студента) одномірних та двомірних розподілів результатів соціологічного дослідження міста.

Доповідь складається з таких структурних елементів:

- графіків чи діаграм, що демонструють динаміку окремих соціальних процесів в міста;
- загальна характеристика соціального процесу;
- щонайменше п'яти тенденцій визначеного соціального процесу;

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1	Термінологічний диктант	Семінар 2	2
	Групова робота на семінарі	Семінари 1,2	10
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 4	5
Змістовий модуль 2	Термінологічний диктант	Семінари 3,4	4
	Групова робота на семінарі	Семінари 3,4	10
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 4	5
Змістовий модуль 3	Групова робота на семінарі	Семінар 5,6	11
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 14	5
Змістовий модуль 4	Групова робота на семінарі	Семінар 7	5
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 14	5

Підсумковий контроль (max 40%)		
<i>Іспит</i>		20
<i>Захист індивідуального дослідницького завдання</i>		20
Разом		100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Тиждень 1 Лекція 1	Вступ до курсу Соціологія міста		
Тиждень 2 Лекція 2	Соціологія міста як спеціальна соціологічна теорія		
Тиждень 2 Семінар 1	Місто як соціальний простір	Робота у групах: «Мій урбаністичний досвід» в якому студенти мають скласти список міст, відповідаючи послідовно на 10 поставлених запитань, що розміщені у завданні. Передбачено спільне обговорення отриманих результатів в підгрупах Zoom.	5
Тиждень 3 Лекція 3	Міська проблематика у працях класиків соціології (економічна і соціокультурна парадигми)		
Тиждень 4 Лекція 4	Сучасні соціологічні концепції міста. Неомарксистський та неовеберіанський підходи		
Тиждень 4 Семінар 2	Дослідження проблем міста у працях представників	Тестове завдання в Moodle з теми. Робота у групах: обговорення	12

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

	Чиказької школи соціології	ключових стратегій та напрямків якісних емпіричних досліджень чиказької школи.	
Змістовий модуль 2.			
Тиждень 5 Лекція 5	Територіальний та просторовий виміри міста		
Тиждень 6 Лекція 6	Зонування міської території та стратегії структурування західних міст		
Тиждень 6 Семінар 3	Можливі схеми аналізу міського простору	Тестове завдання в Moodle з теми. Робота у групах: розробка схеми аналізу міського простору українського міста	7
Тиждень 6 Лекція 7	Міська нерівність і сегрегація		
Тиждень 7 Лекція 8	Міграційний чинник соціального розшарування міста		
Тиждень 8 Семінар 4	Роль держави у соціальному структуруванні простору міста	Робота у групах: аналіз державних програм щодо структурування міського простору Письмовий контрольний тест	12
Змістовий модуль 3.			
Тиждень 9 Лекція 9	Методичні підходи до вивчення міського простору		
Тиждень 10 Лекція 10	Інструментарій соціологічного дослідження. Опитувальні методики та їх модифікації		
Тиждень 10 Семінар 5	Методи збору соціологічної інформації. Візуальна стратегія	Робота в групах: Робота з соціологічними візіями міста. Аналіз роботи Андрія Портнова «Батьківщина-мати» versus Степан Бандера: екскурсія вибранними пам'ятниками другої світової війни	5
Тиждень 11 Лекція 11	Особливості проведення соціологічного дослідження Масиви вторинних даних соціологічних досліджень.		
Тиждень 12 Лекція 12	Світове дослідження цінностей World values survey. Інструментарій та 7 хвиль досліджень 1984-2020		
Тиждень 12 Семінар 6	Всеукраїнське моніторингове дослідження Інституту соціології.	Робота в групах: робота з інфографікою масиву одномірних розподілів моніторингового дослідження Інституту соціології. Презентації в підгрупах результатів дослідження	6

		Письмовий контрольний тест	
Змістовий модуль 4.			
Тиждень 13 Лекція 13	Місто як соціальний текст конструювання образу міста		
Тиждень 13 Лекція 7	«Писання» міста: символічне маркування міського простору, проекування «ідентичностей» на місто		
Тиждень 14 Семінар 7	Тексти про місто – конструювання образу міста	Робота у групах: реалізація якісного дослідження та аналіз результатів .	5
Тиждень 14 Лекція 14	Соціокультурний підхід у дослідженні змін у символічному просторі міст України	Письмовий контрольний тест	5

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Книги:

Гідденс Е. Соціологія

Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. Львів Кальварія, 2004. 544 с. Режим доступу:

https://chtyvo.org.ua/authors/Chernysh_Nataliia/Sotsiologhija_Kurs_lektsii/

Масионис Дж. Соціологія. 9-е изд. Сакнт-Петербург : Питер, 2004. 752 с.

Соціологія міста: навчальний за заг. ред. О. К. Міхеєвої. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. – 464 с. Режим доступу:

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1002815/mod_resource/content/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9C%D1%96%D1%85%D0%B5%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E.%D0%9A.%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0%202010.pdf

Електронні ресурси:

World Values Survey <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>

Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н.

В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. – 526 с.

Режим доступу: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/dodatki2018.pdf>

Онлайн-аналіз масивів даних соціологічних досліджень:

World Values Survey <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSONline.jsp>

European Social Survey <http://nesstar.ess.nsd.uib.no/webview/>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

²Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на періоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2022-2023

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2022-2023 н. р. (зіпосилання на сторінку сайту)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методичку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://moodle.znu.edu.ua)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
  - для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович
- У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.